

Thời gian làm bài: 150 phút (Không kể thời gian phát đề)

Câu 1 (8.0 điểm):

“Sự sáng tạo đòi hỏi phải có can đảm để buông tay khỏi những điều chắc chắn”.
(Erich Fromm)

Trình bày suy nghĩ của anh/chị về ý kiến trên.

Câu 2 (12.0 điểm):

Nhà văn Nguyễn Minh Châu từng viết:

“Dù anh viết xuôi viết ngược như thế nào, dù cho rằng anh viết về sự giận dữ, về lòng căm thù, về nỗi khổ đau, chán chường thì rốt cuộc vẫn để truyền thổi vào tâm hồn người đọc một niềm tin, một tình yêu bát ngát vào cuộc sống”.

Anh (chị) hiểu ý kiến của Nguyễn Minh Châu như thế nào? Bằng hiểu biết về truyện cổ tích *Tám Cám*, anh (chị) hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

.....HẾT.....

Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm

Họ tên thí sinh.....Số báo danh.....

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI LỚP 10
NĂM HỌC 2019 – 2020
MÔN: NGỮ VĂN

A. YÊU CẦU CHUNG

- Giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của học sinh, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt hướng dẫn chấm, sử dụng nhiều mức điểm một cách hợp lí, khuyến khích những bài viết có cảm xúc và sáng tạo.
- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách riêng nhưng cần đáp ứng được những yêu cầu cơ bản của *hướng dẫn chấm*, diễn đạt tốt vẫn cho điểm tối đa.

B. YÊU CẦU CỤ THỂ

Câu 1 (8,0 điểm):

1. Yêu cầu về kĩ năng:

- Thí sinh biết cách làm kiểu bài nghị luận xã hội với bố cục rõ ràng, mạch lạc, lập luận chặt chẽ; diễn đạt trong sáng, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu.

- Kết hợp nhuần nhuyễn các thao tác lập luận: giải thích, phân tích, chứng minh, bình luận... dẫn chứng tiêu biểu, chọn lọc.

2. Yêu cầu về kiến thức:

Trên cơ sở hiểu ý nghĩa nhận định, bài làm của thí sinh có thể trình bày theo nhiều cách nhưng phải có căn cứ xác đáng. Thí sinh được tự do bày tỏ quan điểm của mình nhưng phải có thái độ chân thành nghiêm túc, phù hợp với chuẩn mực đạo đức xã hội. Sau đây là một số định hướng:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận	0,5đ
2	Giải thích ý kiến	1,5đ
	- <i>Sáng tạo</i> là tìm ra cái mới, cách làm mới mà không bị gò bó, phụ thuộc vào cái cũ, cái đã có...	0,25
	- <i>Can đảm</i> : thể hiện bản lĩnh, sự quyết đoán trong tinh thần thái	0,25

	<p>độ và hành động.</p> <p>– <i>Buông tay</i>: từ bỏ một cách dứt khoát, không đi theo những lối mòn, thậm chí là đi ngược lại hoàn toàn với những gì đã quen thuộc.</p> <p>– <i>Những điều chắc chắn</i>: là những cái đã có, đã biết, đã được thừa nhận, đã trở thành chân lý, thành thói quen, thành nếp nghĩ hằn sâu, khó thay đổi. Những điều đó có thể do bản thân tạo ra hoặc được thừa hưởng thành quả từ người khác.</p> <p>-> Ý kiến trên nhấn mạnh mỗi con người cần có dũng khí, bản lĩnh để từ bỏ những cái đã cũ, đã lỗi thời, đã quen thuộc, khám phá ra những điều mới lạ, có giá trị, mang lại thành quả tốt đẹp cho cuộc sống của cá nhân và xã hội.</p>	<p>0,25</p> <p>0,25</p> <p>0,5</p>
3	Phân tích, bàn luận	3,0đ
	<p>– Cuộc sống luôn vận động đòi hỏi con người không ngừng thiết lập các giá trị mới, những quan hệ mới... Vì thế, mỗi chúng ta luôn phải nỗ lực tìm tòi, làm mới mình, thay đổi bản thân từ suy nghĩ cho đến hành động để theo kịp với sự phát triển của thời đại, đáp ứng nhu cầu của xã hội.</p> <p>– Sáng tạo bao giờ cũng là con đường nhiều gian nan, thử thách. Con người phải có bản lĩnh vượt qua những tiền đề, những thuận lợi sẵn có để dấn thân vào thử thách, chấp nhận thất bại, có nghị lực để vượt qua khó khăn và cả sự cô đơn...</p> <p>– Khi dám can đảm buông tay khỏi những điều chắc chắn để sáng tạo, chúng ta sẽ:</p> <p>+ Có thể khám phá và tạo ra được giá trị mới về cả vật chất lẫn tinh thần.</p> <p>+ Có cơ hội đến với những thành công, những bước ngoặt lớn lao có thể làm thay đổi nhận thức, hành động của mọi người, đem lại bước tiến nhảy vọt cho xã hội.</p> <p>+ Khám phá và phát huy được những năng lực ẩn giấu trong bản thân. Đó cũng là cách giúp chúng ta rèn luyện bản lĩnh, ý chí, nghị lực, sẵn sàng chấp nhận thất bại và đứng lên để bước tiếp. Sáng tạo sẽ phá vỡ sức ì của con người, khiến bản thân trở nên năng động, mạnh mẽ và giàu năng lượng sống hơn.</p>	<p>0,5</p> <p>0,5</p> <p>1,0</p>

	<p>+ Sáng tạo thực sự đem đến cho mọi người một cuộc sống tốt đẹp, giàu ý nghĩa...</p> <p>– Khi mãi miết đi theo vết chân của những người đi trước, không dám và không đủ dũng khí để sáng tạo:</p> <p>+ Bản thân sẽ trở nên lười biếng, ỉ lại, tư duy sẽ cũ mòn, máy móc, thụ động, không thể tạo nên được những điều mới mẻ, ý nghĩa, khiến cho mục đích cuộc sống dù có đạt được cũng không rực rỡ, không có tiếng vang lớn.</p> <p>+ Xã hội không có sáng tạo sẽ trở nên lạc hậu, không thể phát triển được.</p>	1,0
4	Mở rộng vấn đề	1,5đ
	<p>– Khẳng định được ý nghĩa quan trọng của sáng tạo và bản lĩnh của con người cần có để sáng tạo.</p> <p>– Tuy nhiên, muốn sáng tạo chúng ta cần trang bị đầy đủ kiến thức, kĩ năng và sự trải nghiệm thực tế,... Đặc biệt là những người trẻ, cần dám nghĩ, dám làm, dám buông tay khỏi những điều chắc chắn để đột phá, sáng tạo. Sáng tạo không đồng nghĩa với sự liều lĩnh, bất chấp, không giống ai, sáng tạo cần dựa trên hành trang mà mỗi người có.</p> <p>– Phê phán những người không sáng tạo, không có tư duy sáng tạo, không dám phá cách.</p>	0,5 0,5
5	Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động	1,0đ
6	Khẳng định lại vấn đề	0,5đ

Câu 2 (12,0 điểm)

1. Yêu cầu về kĩ năng:

- Biết cách làm bài văn nghị luận văn học, bố cục rõ ràng, vận dụng tốt các thao tác lập luận.
- Biết cách chọn và phân tích dẫn chứng để làm sáng tỏ vấn đề nghị luận.
- Bài viết mạch lạc, trong sáng, có cảm xúc, không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

2. Yêu cầu về kiến thức:

- Học sinh hiểu đúng nhận định, lựa chọn được những dẫn chứng tiêu biểu từ truyện cổ tích để làm rõ những suy nghĩ của mình về quan điểm của Nguyễn Minh Châu. Học sinh có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo những ý cơ bản sau:

Ý	NỘI DUNG	ĐIỂM
1	Giới thiệu vấn đề cần nghị luận	1,0đ
2	Giải thích nhận định	2,0đ
	<ul style="list-style-type: none"> - “<i>viết xuôi viết ngược</i>”: cách viết, hình thức thể hiện. - “<i>viết về sự giận dữ, về lòng căm thù, về nỗi khổ đau, chán chường</i>”: nội dung biểu hiện – thiên về những cảm xúc nghịch chiều, những mặt tiêu cực của cuộc sống. <p>→ Quan điểm của Nguyễn Minh Châu: dù người nghệ sĩ lựa chọn viết theo hình thức nghệ thuật nào, viết về bất cứ nội dung gì, kể cả những “<i>mảng tối</i>” củahiện thực, của cảm xúc... thì cái đích cuối cùng là phải đem đến cho người đọc niềm lạc quan, tin yêu vào cuộc sống, vào con người; hướng người đọc vươn tới những giá trị chân, thiện, mỹ.</p>	<p>0,5</p> <p>0,5</p> <p>1,0</p>
3	Bàn luận, chứng minh:	8,0đ
a	Bàn luận:	2,0đ
	<ul style="list-style-type: none"> * Quan điểm của Nguyễn Minh Châu xuất phát từ đặc trưng văn học. “<i>Văn học là tấm gương phản ánh cuộc sống</i>”, vì vậy mọi mảng hiện thực – “<i>sáng</i>” hay “<i>tối</i>” đều là đối tượng phản ánh của văn học. * Quan điểm của Nguyễn Minh Châu xuất phát từ chức năng bao trùm của văn học là “<i>nhân đạo hóa con người</i>”. Vì vậy “<i>nhà văn lớn phải là những người nhân đạo từ trong cốt tủy</i>”. * Quan điểm của Nguyễn Minh Châu đúng với mọi tác phẩm văn 	<p>0,5</p> <p>0,5</p> <p>1,0</p>

	<p>học chân chính nói chung và rất chân xác đối với thể loại truyện cổ tích:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truyện cổ tích là những sáng tác dân gian thuộc loại hình tự sự, ra đời khi chế độ phong kiến hình thành, sự phân hóa giai cấp ngày càng sâu sắc. - Truyện cổ tích phơi bày hiện thực đầy bất công, ngang trái, phản ánh số phận bất hạnh của những con người lao động nhỏ bé. - Truyện cổ tích thể hiện ước mơ về sự công bằng, dân chủ, hạnh phúc. Trong cuộc đấu tranh giữa thiện – ác, xấu – tốt, chính nghĩa – phi nghĩa... những người lương thiện, tài năng sẽ luôn được hưởng hạnh phúc xứng đáng với những phẩm chất tốt đẹp của họ. <p>→ Hiện thực trong truyện cổ tích luôn đan xen với các yếu tố kì ảo, tạo ra một thế giới hấp dẫn, rọi chiếu ánh sáng chói ngời hạnh phúc vào cuộc đời tối tăm, bất hạnh của con người, khiến họ yêu đời và sống mạnh mẽ hơn.</p>	
b	Phân tích, chứng minh qua truyện cổ tích <i>Tấm Cám</i>	6,0đ
	<p>*“Viết về sự giận dữ, về lòng căm thù, về nỗi khổ đau, chán chường...”. Ví dụ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Truyện phản ánh số phận bất hạnh của cô Tấm thảo hiền. - Truyện phản ánh mâu thuẫn giữa Tấm với mẹ con Cám không chỉ là mâu thuẫn giữa dì ghẻ - con chồng mà còn là hình thức biểu hiện cụ thể của mâu thuẫn giai cấp, xung đột thiện – ác trong xã hội. Thân phận đầy đau khổ của Tấm là thân phận chung của những người nghèo, người mồ côi lương thiện trong xã hội xưa. <p>* “Truyện thổi vào tâm hồn người đọc một niềm tin, một tình yêu bát ngát vào cuộc sống”. Ví dụ:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Cô Tấm trải qua bao bất hạnh cuối cùng được hưởng hạnh phúc. Cuộc đấu tranh giữa thiện và ác cuối cùng cái thiện cũng chiến thắng cái ác, “ở hiền sẽ gặp lành”. 	<p>3,0</p> <p>3,0</p>

	<p>- Tác giả dân gian đã mượn yếu tố kì ảo, truyền thổi sức sống mãnh liệt cho nhân vật. Truyện thể hiện ước mơ về sự công bằng xã hội, khát khao vươn tới hạnh phúc của nhân dân lao động. Và chính truyện cổ tích đã tạo hình, chấp cánh cho những ước mơ, nuôi dưỡng niềm tin, niềm lạc quan cho con người.</p>	
4	Đánh giá khái quát vấn đề:	<i>1,0đ</i>